

Euthanasie bij jonge mensen met psychisch lijden: noodzaak tot uiterste terughoudendheid

Stelling:

Euthanasie bij jonge mensen met psychisch lijden dient met uiterste terughoudendheid te worden beoordeeld. Zolang de zorgkwaliteit tekortschiet, de ontwikkelingsfase van jongeren onvoldoende wordt meegewogen en de beoordeling van uitzichtloosheid en wilsbekwaamheid niet voldoende zorgvuldig is, is het moreel onverantwoord deze weg te volgen.

1. Veranderlijkheid van jongeren vraagt om terughoudendheid

Jongeren bevinden zich in een fase van voortdurende lichamelijke, psychische en sociale ontwikkeling. Hun leefwereld verandert snel: gezinssituatie, schoolomgeving, sociale netwerken, identiteitsvorming en cognitieve vaardigheden hebben direct invloed op hun welzijn. Psychisch lijden op jonge leeftijd is vaak intens, maar zelden statisch. Veranderlijkheid impliceert dat er potentie tot herstel bestaat, ook wanneer die op het moment van lijden nog niet zichtbaar is.

2. Ondraaglijkheid is subjectief, uitzichtloosheid óók, maar niet uitsluitend

Ondraaglijkheid kan alleen door de betrokkene zelf worden beoordeeld. Uitzichtloosheid daarentegen vraagt óók om een objectieve inschatting — op basis van behandelgeschiedenis, wetenschappelijke inzichten en alternatieve interventies. Juist bij jongeren is het essentieel om bredere, ook niet-medische herstelgerichte benaderingen (zoals de herstelbeweging, peer support en ervaringsdeskundigheid) te betrekken. Multidisciplinaire inventarisatie van resterende, reële herstelmogelijkheden is daarbij onmisbaar.

3. Wilsbekwaamheid is bij psychisch lijden niet vanzelfsprekend

Psychisch lijden raakt het denken, voelen en handelen — precies de fundamenteën van wilsbekwaamheid. Een zorgvuldige beoordeling daarvan is cruciaal, zeker bij ingrijpende, onomkeerbare beslissingen zoals euthanasie. Dit geldt des te meer voor jongeren, bij wie het beoordelingsvermogen nog in ontwikkeling is. Ook hier is multidisciplinaire toetsing aangewezen.

4. Tekortschietende jeugdzorg en ggz ondermijnen zorgvuldigheid

De kwaliteit van de jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg is in veel gevallen ontoereikend. Wachttijden, versnippering, discontinuïteit en overbelasting van professionals staan effectieve behandeling vaak in de weg. Een toename van euthanasieverzoeken als gevolg van falende zorg is maatschappelijk en moreel onaanvaardbaar.

5. Huidige toetsingspraktijk is onvoldoende zorgvuldig ingericht

Hoewel de wet strikte zorgvuldigheidseisen stelt, blijkt uit de praktijk dat euthanasie bij jongeren met psychische aandoeningen vooral wordt uitgevoerd binnen een kleine kring van experts. Dit roept vragen op over consensus, toetsing en de afweging van alternatieven. Brede, multidisciplinaire besluitvorming en een verruimde beoordeling van de begrippen 'wilsbekwaam' en 'uitzichtloos' zijn noodzakelijk.

Conclusie

De dood mag nooit het gevolg zijn van tekortschietende zorg. Zolang de zorgstructuur onvoldoende is, alternatieve behandelopties onderbenut blijven en de toetsing van euthanasieverzoeken bij jongeren niet voldoende zorgvuldig en breed is ingericht, moet euthanasie op basis van psychisch lijden bij jonge mensen worden vermeden. Humaan handelen, waar euthanasie uiteindelijk voor staat, vereist in een rijk en beschaafd land als Nederland eerst zorg van hoge kwaliteit en een reële kans op herstel.

Roermond, 13 mei 2025

Dr. I.J.J. Aben, kinder- en jeugdpsychiater
Land van Lailaps / Steunpunt Avalon / Van Laer GGZ
Roermond

